

Beli Krajnci unikraj Kerke in Save od Kostanjevice do Jesenic.

(Konec.)

Vraže so tu popolnoma doma. Ako jim toča nograđe potolče, se precej zberejo in se zagovoré, de ta ali uni dan v nogradih delali ne bodo, in to natanjko spolnujejo; Bog obvari, de bi njih vnuki to obljubo prelomili. V Čatežki fari imajo že sredo in petek, de v nekterih nogradih nič ne delajo; v s. Križki vender samo petek. Kakó je pa to za kmeta škodljivo, se lahko vé, ker spomlad, kader delo v vinskih gorah nastane in gerdo vreme dolgo terpi, je na enim tednu veliko ležeče, in ko se željno dočakan lep teden približa, se gori rečena dva dneva brez užerbe (odloge) praznovati morata.

Še več drugih vraž imajo: Kakor hitro kdo poséбно zbolí, že menijo, de mu je narejeno. Vpričo mene je nekdo terdil, de bo neki ženi, ki ima že dolgo časa jetiko, in se bo kmalo vpokojila, odde-lal; pravi namreč, de ji je narejeno, in de se on na to dobro razumi. Neka stara baba, ktera kot ve-liká copernica po vsim kraju sloví, dobi od vsake mlade dvojice, ki v zakon stopi, groš za pleme na piru (svatovšini); Bog ne daj, se ji zameriti ali groša skratiti, taki zakon bi bil gotovo nesrečen. — Točo, menijo, dela hudič s copernicami v zraku; nar bolji pomoček zoper to so blagoslovljeni (žegnani) zvonóvi. Ti razpodé hudiča, preženejo oblake, in veržejo iz oblakov copernice. Vsaki duhovnik, kteri zvoniti brani, kadar se nevaren oblak približuje, jim po copernikih diši. In te vraže so po vsim Krajnskím več ali manj raztrošene. V naturi našiga ljudstva globoko tičijo in se težko izkoreniniti dajo. Nar bolji sredstvo zoper vraže bi bile naravoslovne bukve, ki bi naravoslovja (Naturlehre) kmeta poljudno učile. To bi nam pa Ljubljanski učitelji nar ložeji priskerbeli. *) De imajo ljudje po teh hribih take zapopadke, se pa čuditi ni treba; pri s. Križi je fara po nar viših hribih raztresena, takó de imajo ljudje, ki so na verh planine, od nar bližnih vafi na nos na vrat doli do farne cerkve dve dobeli uri. Ti hribljani po zimi, kakor tudi v gerdih vremenih, le težko obiskujejo božjo službo in kristjanske nauke. Ta planina ima 12 vasí in nekaj čez tavžent duš, in je že sama na sebi popolnoma za podfaro odločena, ker nar daljne vasí nemajo do poddružnice, ktera je ravno na sredi med njimi na Ferlugi, čez 20 minut, in to večidel po ravnim, ker je na verh planine gorska ravnina (Hochebene). Ko bi ti reveži duhovna med sabo gori imeli, bi grozno ve-like koristi za nje od tod izvirale: duhovnik bi otrokam, ker bi vsi blizo imeli, v branji lahko nauke delil; odrašene v keršanstvu učil; ljudje bi med sabo imeli človeka izobraženiga, izgled vljudnosti in prijaznosti, kteri bi jim tudi pri kmetii svete dajal, kako je to, ali uno storiti; in kar je v mojih očeh nar več, bi temu revnimu ljudstvu, ki dobre obleke nema, treba ne bilo ob nedeljih in praznicih, ki so tudi v počitek odločeni, po stérnih daljnih potih vratú lomiti in obuče tergati. O! ko bi pač ljudomili prijatli, ki imajo veselje podpirati svojiga revniga brata, svoje oči v ta pomoči potrebni revni

*) Sej k tem in enakim pisanju tudi mi naše domorodce vse-skozi nagovarjamo! „Berilo za male šole na kmetih“ po vsih c. k. estrajskih deržavah vpeljano, in Blaže in Nežica od gosp. Slomšeka učijo v prav lepim in lahko zapopadljivim slovenskim jeziku nekoliko znanosti od zemlje, na kteri živimo, in to bi bilo za prvi poduk dovolj. Tode šol, šol nam manjka! Vredništvo.

kraj obernili, in tem gorjancam duhovnika poskerbeli, in sicer takó, de bi od njih, ker so neizrečeno revni, nič dobivati ne imel. Nemci, naši sosedje, kteri v znanosti in lepih čednostih visoko pred nami leté, se zbirajo v zборе in snujejo družtva, de bi revnim kristjanam na pomoč prišli; dajmo jih tudi mi posnemati! *) Milanko Delimarič.

Poslavljenje.

Po smerti gosp. Praprotnika so krajnski deželni stanovi pri velikim zboru pretečeno jesen gosp. Jurja Zupana, korarja in vodja ljubljanske duhovšnice, namestnika duhovniga reda pri deželnih stanovih (Verordneten der geistlichen Bank) izvolili. Presvitli Cesar so to volitev poterdili in častiti gospod korar so 13. dan tega mesca k ti imenitni novi službi persegli.

Novo, celo poséбно veselje za vse Slovence.

Komur čest, čest. Rim. XIII. 7.

Slavni pisavec naš, naj boljšega glasa, vsi v živo do serca vneti za naše dušno in umsko izobraženje, prezaslužen gosp. A. Slomšek, kanonik in školastik Lavantski, — gdo li med Slovenci Jih ne pozna, Jih z spoštovanjem ne imenuje? gdar Jihove ljube duše po osobi ne pozna, vsej jo pozna po Jihovi mili pisavi: nedolžni otročič kaže ves vesél na „Dober Dár“ — „Blaže in Nežica“ sta mu naj ljubljajša tovarša; deklica kaže na „Devišstvo“ — na „Srécen Pót“ hlapčič — kmet in gospod hvaléžna na „Hrano“ in „Filotejo“ in še na veliko pisem — vsej kaj li bi govoril, kar vsaki Slovenec vé? — naš gosp. Slomšek, pravim, nam pripravljajo novo, novo življenje: družbo v izdajanje cenejih Slovenskih knjig naréjajo, kar bo nam „Slovenska Matica“. 26. Prosenca t. l. pišejo prečast. gosp. Slomšek: „Družba v izdajanje cenejih rodoljubnih knjig je začeta: pretečene dni so postave in vodbe viši c. k. vladii isporočene bile.“ Véčni Bog! oča vseh narodov daj dober tek tej napravi in dolgo življenje skerbnimu gosp. napravljavcu! — Dvojne želje si zraven tega ne moremo zderžati: 1. Da bi ta le „Matica“ vse Slovence od Madjarske do Vlaške meje, od Nemških gor do Ilirskih logov prijazno objemala, in 2. da bi ga ne bilo spačeniga Slovenca, kteri bi ves voljen te Matice z glavo in mošnjo ne hotel podpirati! —fov.

Žalostno oznanilo.

Tudi letošnje léto je začelo domorodce nevsmiljeno pobirati. Joj! tudi Labodska (Lavantska) škofija je moža zgubila, ki je bil Slovensini dober prijatelj — Sigmunda Juvančiča, višega fajmeštra na Laškem (Tüffer, gder so toplice). Pisali so svoje dni molitvene knjige: „Premišljevanje in molitve“, v Celi že vdrugeč natisnjene; grenka smert jih je 15. Prosenca pobrala. Bog jim daj z

*) Nar ložeji bi taki zapušeni kraji duhovniga vodnika dobili, ko bi bogati domorodci, ki imajo denarjev na kupe, za tak Bogu prijeten namen zadušbine (pobožne štiftinge) naredili, namest de svoje primoženje večkrat nevrednim naslednikom zapustijo, ali pa za druge manj potrebne reči namenijo. Než duhovni gospodje bogatim ljudem poséбно na smertni postelji take revne kraje priporočujejo in njih serca za imenovane pobožne namembe omečvajo! Bog jih bo za njih dobro delo blagoslovil. Vredništvo.

našimi rajnimi, teliko pogrēšanimi Kopitarjem, Jarnikom, Hladnikom, Klančnikom in Krempljem sladko, mirno počivanje. Hvaležen Slovenec bo te sloveče može v spominu vedno hranil, in kakor neomājane stebre, na ktere se slovensko pismenstvo tega veka opira, spoštoval. —fov.

Urno, kaj je noviga?

(Goveja kuga na Ćeskim) je v pretećenim mescu zlo odjenjovati začela; od 5. do 12. Prosenca je le 43 glav zbolelo, od kterih jih je 37 pocerhalo. Bog daj, de bi ta strašna nesreća kmalo do dobriga jenjala! —Ker se je prav zlo bati bilo, de bi se goveja kuga tudi v druge dežela ne zatosila, so Cesar po vikšim sklepu od 24. Grudna 1844 zapovedali, kakó je ravnati, kader se ta kuga v kaki deželi prikaže, — ktero povelje bomo našim kmetovavcam berž ko bo mogoće, oznanili.

(Iz Dunaja) pišejo, de je cena ovēje volne grozno poskočila, ker ni fabrikantam nikoli takó zlo pošla, kakor ravno zdaj; pa bo še dražji, zató, ker po Ćeskim, Marskim, Slezkim, in Ogerskim še zmirej hude kuge med ovcami razsajajo.

(Železno cesto čez Semering), veliko goro med estrajsko in štajersko deželo, bodo precej na spomlad začeli delati. Vozove čez to goro pa ne bo hlapon gonil, ampak konji jih bodo pripeljevali, dokler ne bo po kaki novi znajdbi mogoće, vozovlake tudi čez breg z hlaponi prepeljavati. Po vikšim povelju mora ta železna cesta v enim letu dokončana biti, zató so se že priprave h temu delu začele.

Zahvala.

Slavjanska bukvarnica v Ljubljanski duhovšnici je te dni nasledno pomnoženje koristnih bukev dobila:

Od gosp. F. S. Metelkota, profesorja slovenskiga jezikoslovija: 13 bukev večidel véroznanškiga in vestniga obsega, med kterimi zaslužijo posebno imenovane biti v čisto slovenšino prestavljene različne dela *Томаша Кемпуана*; znano in čislano *Разлагане попoldане слухе божје* od *А. Ракна*; *Подучене възнар потребнѣшихъ каруанскихъ рѣснихъ*, od J. Balokarja; *Свете песмѣ за празнѣке и годове*; pet bukvic različniga zapopadka. i. t. d.

Od gosp. Dr. Bleiweisa, vrednika kmet. in rok. Novic: Posledni tečaj *Serbskih Novin* in *Podunavke*; *Krajskiga vertnarja I. II.* od Fr. Pirca; *Krajskiga čbelarčika* od G. Jonketa; *Poduk za sviloprejke in murve*; *Praktiko za leto 1845*, in svoje delo: *Bukve za kmeta*.

Vsi bravci imenovane bukvarnice se blagodarima dobrotnikama serčno in očitno zahvalijo za ta pripomočik k vzvišenju domače naprave, ktera se toliko ložej željniga vspeha nadjati smé, ker se taki možje zanjo pečajo in jo podperajo.

Zmes.

(V enimu dopisu do časopisa *Kwety* iz Gorice se bere:) V 143. številu *Cveto* v simbral naznanenje dobre letne na *Krajskim*. Tudi mi se letas božjiga blagodara veseliti zamoremo. Poleg vse rodovitnosti se pa vender cēna posameznih pridelkov, razun zelenin, ni zlo ponižala, zató ker se večidel vsake sorte živež v *Terst* zanaša, tako, de zdej *Gorica* proti *Terstu* v nasprotnim razmerju stoji, kakor je bilo pred nekoliko letmi; pred nekakimi 30 leti je bila *Gorica* zavolj nenavadne nizke cene takó znana, kakor *Terst* zavolj nezmérne dragine.

Trizlogna vganjka.

Pervi zlog le imenuješ,
Kader koga podaruješ —
Z drugim' dvema zlogi zrečeš,
Kar vidit' nikolj ne moreš —
Trije zlogi vkup naredé
Dolge, hude bolezní imé.

V.

Današnjemu listu je devetnajsti del vino-réje priloshen.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	15. Švezhana.		10. Švezhana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pthenize domazhe ..	1	20	1	29
1 » » banafhke ..	1	23	1	30
1 » » Turfhize	—	57	—	—
1 » » Šorfhize	—	—	1	5
1 » » Rēshi	1	—	1	6
1 » » Jezhmena	—	—	—	51
1 » » Profa	1	—	1	3
1 » » Ajde	—	52	—	48
1 » » Ovfa	—	—	—	33

Persiljena opomba.

Ker smo se že večkrat prepričali, de nekteri še ne vedó, kaj de je *namen* kmetijskih in rokodelskih Novic, jih hoćemo tega prijazno podučiti, kar pa z tem nar gotovši doseči mislimo, če jim *pervi oglas* c. k. kmetijske družbe pred oči postavimo, kteriga je ona po prijetim c. k. vikšim dovoljenju iz Dunaja, v nemškim jeziku med občinstvo dala. Takó le se je glasil:

„Der Inhalt dieser Zeitschrift wird sich auf folgende Rubriken erstrecken: 1) *Landwirthschaftliches*. 2) *Industrielles*. 3) *Oeffentliche Verordnungen, Verlautbarungen und Belehrungen, die in das Gebieth der Landwirthschaft und Industrie einschlagen*. 4) *Vaterländische Ereignisse, Denkwürdigkeiten und Skizzen*. 5) *Auswärtige auf die slowenischen Länder Bezug habende Nachrichten*. 6) *Gemeinnützige Miscellen, Topographien, Biographien und andere Kleinigkeiten heitern, belehrenden, oder doch den Geist anregenden Inhaltes*. 7) *Fruchtpreise*. 8) *Anzeige neuer slawischer Bücher, nützlicher Werkzeuge u. d. gl.*“ — Prosimo, naj ta oglas posébnó tisti dobro in na tanjko preberejo, ki do zdej še niso vedili, de morejo spiski naših Novic *razniga zapopadka* biti, in de njih zapopadek ni samo 1 in 2, ampak tudi 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Vredništvo.

Vrednik Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik Jožef Blaznik v Ljubljani.